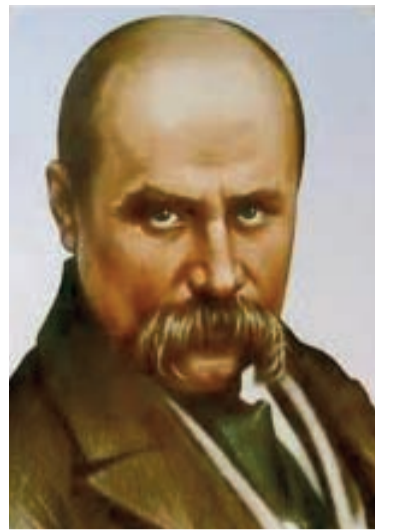

Український ВІСНИК

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXII. № 11-12 (червень) 2015

Знайди часок, поїдь у поле,
Де мак зацвів, червоний мак.
Поглянь, як радісно довкола,
Цвіте червоно, гарно як!

Прочитайте:

- ❖ День Конституції України
- ❖ Довга дорога на Бистрий
- ❖ До 80-річчя Івана Ребошапки:
Наш професор
- ❖ Полудень Михайла Гафії Трайсти
– до 50-річчя письменника
- ❖ Євдокії Даскалюк із Мілішівців –
100 років
- ❖ Проект просування українських
культурних традицій: «Весільний
танок на Буковині»

Двоє із тридцяти

В другій половині травня і на початку червня Міністерство освіти організувало національний конкурс для заняття посад шкільних інспекторів всіх спеціальностей. Про цю подію писала центральна та повітова преса, звідки всі дізналися, що конкурс відбувся прозоро. Цим разом був сприятливий момент для оцінення конкурентів без політичних чи інших підпор. Тому багато інспекторів одержали низькі оцінки, під 7, втративши право займати в продовженні цю посаду. Одні з них на цій посаді вже понад 25 років. Вони, по-моєму, втратили багато практичних звичок щодо розгортання уроків. Насправді, ці начальники залишилися простими теоретиками. Ці приклади, ці випадки, доказують «гріхи» в нашій освіті та вихованні молодого покоління.

Від Сучавського шкільного інспекторату представилися на конкурс 30 педкадрів для

заняття посади шкільного інспектора, з яких два українці – пані Лучія Мігок та Ілля Савчук, котрі одержали високі оцінки. Пані Лучія – 8,84 на звання інспектора гуманних ресурсів, практично, інспектора з питань кадрів, посада дуже важлива. Колись, хто займав її, був третьою людиною в інспектораті після генерального інспектора та його заступника.

Ілля Савчук заняв посаду шкільного інспектора з питань української мови. На конкурсі одержав одну з найвищих оцінок – 9,13. В останній час я мав нагоду пізнати ближче молодого інспектора і переконався, що це людина врівноважена, наполеглива, розсудлива.

Як уже я писав, хоббі Іллі – це математика. Закінчив факультет математики-інформатики та юридичний факультет. Був викладачем у школі села Ватра Молдовіцей.

Можна сказати, що інспектор Ілля Савчук має гарну перспективу.

Пані Лучія Мігок та Ілля Савчук спочатку закінчили педагогічний лицей, де здобули солідну методичну підготовку, потім здобули нові спеціалізації. Якщо Ілля Савчук закінчив математику, пані Мігок успішно здобула ліценці-

ат з української мови та літератури у Сучавському університеті ім. Штефана Великого.

Обоє діють в структурах СУР. Пані Лучія – голова Жіночої організації СУР, член Ради СУР, а Ілля перший заступник голови Сучавської філії.

Українці Румунії мають серйозних і добре підготовлених людей, які встані займати високі посади.

Пані Лучія Мігок та Ілля Савчук доказали свою компетентність.

Що хочу додати, що в Сучавському шкільному інспектораті на посаді інспектора працювали й інші українці. Досить згадати Миколу Гапенчука з спеціальності рисування. Допомігав талановитим учителям захищати роботи із рисування для одержання першого ступеня. Один час, коли не було інспектора з української мови, М. Гапенчук висилав учнів до різних шкільних закладів у Чернівцях, організував курси удосконалення учителів в Чернівцях.

Також престижно працювали шкільними інспекторами Аура Гапенчук та Олена Кідеша.

Юрій ЧИГА

Конкурс поезії у Лугожі

22 травня СУР, Міністерство освіти та Тіміський шкільний інспекторат організували у приміщенні СУР м. Лугож 9-ий випуск конкурсу української поезії – повітовий етап. Разом із батьками і вчителями брали участь у конкурсі учні I-XII класів шкіл, в котрих викладається рідна мова. Подію відкрив голова організації м. Лугож Іван Ковач, потім виступили інспектор з української мови Іван Кімпан, який передав вітання від голови Тіміської філії Юрія Глеби. Було обрано журі конкурсу у складі Віолети Лазарчук, Марії Клемпушак, Івана Ковача, Марії Кондрей і Марії Головчук.

Вихователька садка с. Шуки Мар'яна Брашовяну привела четверо дошкільнят одягнених у марамороських

костюмах, які декламували віршики. Це, щоби заохотити діток до рідної мови, до поезії. Члени журі рішили, щоб учні I-IV класів не брали участі на національному етапі. Можемо сказати, що на кожному етапі число учасників зростає, і це дуже приємно, бо, таким чином, учні і вчителі української мови не забувають, що декламування української поезії – це зберігання нашої ідентичності і культури.

Потрібно, щоб учителі звертали більшої уваги на дітей, допомагали їм вибирати вірші, бо це між учнями стає

великим змаганням, треба оцінити декламаторів за художнє враження, дикцію, костюми. На закінчення, як визнання праці учнів, кожний з них, крім грамоти, отримав якийсь подарунок. Малі декламатори I-IV класів були також нагороджені дипломами і пода-

рунками. Журі після аналізу вибрало найкращих конкурентів, які будуть брати участь на національному етапі декламування української поезії.

V-й клас – Анка Кучіча – школа с. Шука
VI-й клас – Ана Аксук – школа с. Шука
VII-й клас – Давід Головчук – школа с. Шука

VIII-й клас – Олівіан Клемпушак – школа с. Шука

IX-й клас – Аделіна Грездак – Лицей ім. Юлії Хашдеу, Лугож

XI-й клас – Ірина Бевка – Лицей ім. Юлії Хашдеу, Лугож

XII-й клас – Йонела Бензар – Лицей ім. Юлії Хашдеу, Лугож

Анна БЕРЕГІЙ

Мала нічка – Петрівочка

Із Зеленими святами тісно пов'язаний один з постів – Петрівка, Петрівський піст. Припадає він на другий, після Трійці тиждень і триває до Петра (12 липня). Ці рухомі запуски можуть бути коротшими або довшими – від того ранішими чи пізнішими випали Зелені свята.

Існує кілька цікавих гіпотез стосовно його походження. Одна з них стверджує, що ранньолітній піст начебто встановив Святий Петро (звідси й його назва) на прохання жінок, чоловіки яких на сінокосах поїдали всі молочні продукти, що збіднювало сімейний бюджет. Відтак Петро упросив Павла, котрий завжди тримався чоловічої сторони, запровадити цей піст. Цей піст не має аналогів в інших народів. Його виникненню посприяло те, що під цю пору припадають сінокоси.

Щоправда, в народі не дуже дотримувалися засторог. Зважаючи на тяжку фізичну працю, селяни все-таки вживали молочні продукти. Щоб якоюсь мірою полегшити тяжку фізичну працю, український народ витворив цілий цикл пісень з легким солоспівом, котрий виконувався лише під час посту.

Подаю одну пісню.

*Мала нічка Петрівочка,
Не виспалась наша дівочка.
Не виспалась, не нагулялася,
Із козаченьком не настоялася.
У череді гнала, задрімала,
На пеньки ноги позбивала.
На густий терен, косу порвала,
А вже телята пасут хлоп'ята.*

З Петрівкою пов'язано чимало прислів'їв та приказок:

- * У Петрівку мухи роблять на панів, а в Спасівку (19 серпня) – на себе.
- * Тепер не Петрівка, щоб казати разів кілька, а зима – сказав та й нема.
- * Спасівка – ластівка, а Петрівка – голодівка.
- * Пішло вже мені з Петрового дня.
- * Хто в Петрівку сіна не косить, той зимою і в собак їсти просить.

Закінчувалась Петрівка. Проводжали її такою піснею:

*Ой коли ми Петрівочки дожидали,
То ми її русу косу заплітали.
Тепер же ми Петрівочку проведемо,
Ми її русу косу розплетемо.
Уже ж тая Петрівочка минається,
Зозуля в капусту ховається.*

Дійсно, напередодні Петра ця птаха замовкає. Про це мовиться в одній з пісень:

*Куй, зозуленько, куй.
Недалеко Петро твуй.
Хоч будеш та й літати,
Но не будеш вже кувати.*

З Петрівкою збігають найдовші дні. З цього приводу казали: «У Петрівку день як рік». Тому в пісенних текстах наголошується: «Мала нічка-Петрівочка, не виспалась наша дівочка...».

Микола КОРНИЦАН

– Поет, прозаїк, драматург, журналіст, випускник трьох факультетів, має мастерати, завтрашній доктор філологічних наук, автор кільканадцяти книг.

З марамороського українського села Верхня Рівна, село яке дало нашій літературі когорту талановитих письменників – Михайла Небиляка, Павла Романюка, Михайла Трайсту, ще раніше Івана Федька, а ще пишуть для дітей Марта Бота і Марія Опрішан...

Така ряснота пер красного письменства може навести когось на думку, що у Верхній Рівні родиться повно вундеркіндів (чудо діти), з яких найвундеркіндіші стають письменниками. У школі вони «гризуть» книжку, слухаються батьків і вчителів, як благі «ягнятка», працюють вони і відмінники.

Та, на мою думку, ти, Михайле Трайста, ніяк не вкладаєшся у таку «схему». Досить прочитати твою останню збірку «Степанкова читанка», а ще збірки гумористичної прози, щоби здати собі справу, що у дитинстві, школярем, ти радше був схожий на твоїх юних персонажів (бешкетників, шибайголовів), яких багато невігаданих, ти радше тулився до таких людей, як вуйко Феріщак, аніж був «ангеликом».

Та всеодно мушу запитати: яким ти був малим, школярем, підлітком? В якому оточенні виростав?

– Та що ж ви, пане Михайлюк, мої персонажі є благими «ягнятками» та «янголятками» у порівнянні зі «шибеником» та «воєводою» (такими «почесними» іменами називала мене моя бабуся Марія), яким був я разом зі всією ватагою присілка Жулинці. Правда, вони і є героями багатьох моїх оповідань.

– Щодо школи, я ні разу не був відмінником, уроків не вивчав, домашніх завдань після четвертого класу не писав,

ПОЛУДЕНЬ МИХАЙЛА ГАФІІ ТРАЙСТИ

До 50-річчя письменника

але отримував досить високі оцінки. Батько був за вірою Свідком Єгови, тому й не цікавили його «світські діла», а

школа була саме одним з таких діл. Багато книжок, позичених мною з бібліотеки, він кидав у вогонь, а я щовечора був змушений читати йому з Біблії, і таким чином я перечитував святу книгу два рази в рік. Окрім Біблії, ще була в батька книжка «Дзеркало душі» та кілька номерів журналу «Вартова башта», через які досить часто приходила секуритата і перевертала все в хаті: лупали стіни, розмотували мамині клубки з вовною, висипали борошно з мішків, забирали з собою то батька, то маму, але після двох-трьох днів відпускали.

Михайло Трайста і Михайло Михайлюк

Заборонену літературу, яка стояла в маленькому дерев'яному ящику, що служив стільчиком для доїння корови, не знайшли жодного разу, але одного разу в підвалі знайшли мої книжки, які я ховав від батька, і забрали їх для розслідування, але повернути не повернули. До школи я теж ходив досить рідко, а перший урок, на якому треба було співати державний гімн, був для мене кошмаром: якщо я не співав його, то викладачі карали мене, одні навіть били, і били досить боляче, а якщо я співав гімн, то завжди, не знаю звідки, дізнавався батько про це і знову кінчалось нелегко для мене, тому я не любив ходити до школи. А коли я був у сьомому класі, у «Новому віці» появилсь мій вірш, то батько так «навіршував» мене, що двадцять років після того ні думати не хотів про вірші.

– Сподіваючись, що окреслиш молодого Михайла не гірше, ніж своїх персонажів, запитую: яку ти згодом бачив перед собою дорогу у велике життя? Бо знаю, що молодим ти переменяв багато професій, доки стати письменником.

– Над дорогою в життя чомусь я не задумувався ні разу. У вісімнадцять років, після закінчення професійної школи шахтарської механіки, був змушений втікати з дому, бо близилось військо, а батько клопотав мені щодня голову, щоб я відмовився від війська і йшов на три роки в тюрму, як багато інших синів Свідків Єгови. І так я опинився в Долині річки Жіу, де працював у шахтах Бербетень, Лівезень та Лупень до війська і опісля. Потім чомусь мені надоїло працювати в шахті і кілька років я лісорубив, працював на будівництві, потім став каменярем, декоратором, різьбярем, малярем, а після революції закінчив лицей (вечірні курси), і працював касиром, а потім пограничником, поки не зустрів Степана Ткачука, який чомусь-то відразу побачив у мені письменника, що мені й на думку не спадало.

– Коли відчув ти потяг до літератури, а саме української, бо зараз ти письменник двомовний?

– Чому ти перейшов від поезії до прози? Поезія стала для тебе «прокрустовим ложем», чи в тебе назбиралося дуже багато життєвого «матеріалу», який просився на папір, а до того у прозі, головню гумористичній, можна використати весь колорит місцевої говірки, дати життя таким колоритним персонажам, як вуйко Феріщак?

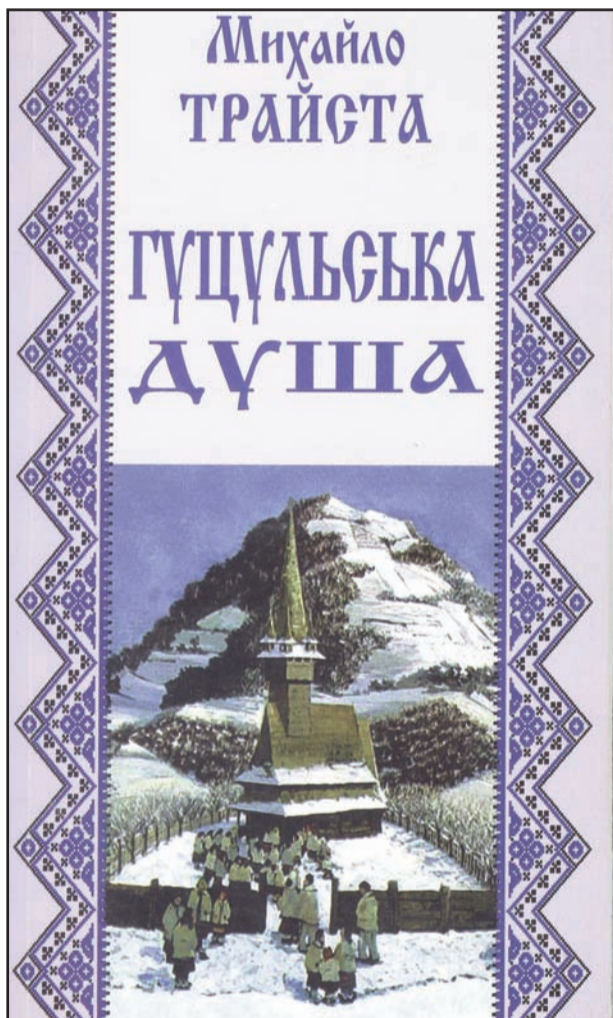
Інтерв'ю взяв Михайло МИХАЙЛЮК

(Продовження на 4 стор.)

(Початок на 3 стор.)

Але ти не тільки гуморист, ти автор і психологічних новел та оповідань, навіть і прози так званої течії (латиноамериканської) магічного реалізму.

– Потяг до літератури я відчував завжди, але не думав що стану писати для друку, писав для себе, тому моя перша збірка, була коломийкових віршів, текстів народних пісень, яких Степан Ткачук намагався перетворити в поезію, і як бачили ви й самі, «вийшла каша з маком». А щодо прози, то з перших моїх повістей «Остання зустріч», «Ненависть до ближнього» та «Конокрадська честь» я мав успіх, мені дзвонили читачі, писали листи, запитували, заохочували. Правда, мені багато допомагала в той нелегкий для мене час

Ірина Мойсей, головний редактор «Нашого голосу», а опісля, як я прибув до Бухареста, почали мені допомагати й інші, а найбільше ви, тому я завжди запрошую вас бути хрещеним батьком моїх збірок. Потім подумав навіщо мені видумувати сюжети для оповідань та гуморесок, коли я бачив та чув стільки смішних пригод і почав добувати їх з пам'яті. Згодом люди почали самі шукати мене і розповідати різні пригоди, «бо хочай і не таке смішне, але ви так укладете, що вийде смішним», часто кажуть мені, ще й тепер.

Після того, як я переключав на румунську мову,

ПОЛУДЕНЬ МИХАЙЛА ГАФІЇ ТРАЙСТИ До 50-річчя письменника

кілька моїх народних оповідань, в румунських колах письменників Бухареста мене почали вважати таким свого роду Йоном Крянге, тому я і почав писати психологічні новели, щоб доказати, в першу чергу собі, що можу писати й інакше, а потім обрадувати читача такими новелами, як «Людина з потойбіччя», «Жінка у фіалковім» та мініроманом «У ніч на святого Андрія».

– А п'єси ти почав писати, як це іноді виглядає, тому, що твоя проза легко піддається драматизації, чи ти побачив у драматургії нові творчі горизонти?

– Всі мої оповідання насичені смішними діалогами, тому вони так легко піддаються драматизації, а ще я мав шанс зустріти режисера Йона Ніку Попа з театру ім. Еуджена Йонеску міста Слатіна, який після п'єси «Коханки з марамороськими очима» попросив мене написати іншу комедію з шістьма персонажами, і так народилася п'єса «Женихи Амалтеї». Обидві п'єси мали великий успіх, навіть і за кордоном. Тепер працюємо над п'єсою для дітей «Лист з Африки», а далі слідуватиме п'єса «Вуйко Федя» – румунський варіант вуйка Феріцака. На превеликий жаль, в українських колах Румунії письменники не займають своє почесне місце, яке їм годиться по-правді; бути там якимось голівкою сурівської організації чи філії це велика честь, а якщо ти письменник, то

ти ніхто, або той, що живе на гроші СУР. Тому я пишу і румунською мовою, багато книжок друкую в інших видавництвах, бо мене румуни запрошують на різні заходи та фестивалі, нагороджують різними преміями, навіть і грошовими. Наприклад, я вже три роки підряд є членом журі Національного конкурсу драматургії, який проходить в повіті Олт, разом з великими акторами та письменниками Румунії, як Магда Катоне, Андрей Дубан, Дан Тудор, Корнел Удря та ін., а тільки раз мене запросили бути членом журі на Сігетському конкурсі декламування української поезії. Між румунами я відчуваюся письменником, тому віддаю, так би мовити «боже Богові, а кесарева Кесареві», інакше б не міг творити.

– Чи можеш відкрити перед читачами причину твоїх «троїстих» університетських студій? Коли ти встигаєш усе робити – писати, вчитися, жити нормальним життям?

– Щодо моїх студій. Й самому дивно, що мене так тягне до навчання, мабуть, через те, що не був у молоді роки студентом, тепер відчуваю потребу вчитися. Почав факультет журналістики у сорок років, опісля закінчив і факультет філософії, опісля українське відділення факультету іноземних мов Бухарестського університету, мастерат, а тепер вже закінчив перший рік докторської школи Літературних студій. Щодо нормального життя, ви це знаєте ліпше від мене, що в письменників, і взагалі в митців, його немає, весь час чи у відпустці, чи на роботі, чи в дорозі весь час думаємо-роздумуємо над наступним твором, над слідуючим сюжетом, над слідуючими персонажами. Ось таке воно наше нормальне життя!

– З роси і води тобі, ЮВІЛЯРЕ!

Драматург Михайло Трайста (другий зліва)

ЄВДОКІЇ ДАСКАЛЮК ІЗ МІЛІШІВЦІВ – 100 РОКІВ!

П'ятого травня 1915 в селі Мілішівці (сьогодні місто) народилася Євдокія Даскалюк. В їх сім'ї було 10 дітей.

Була одружена двічі, перший чоловік помер на тиф під час війни.

Народила 5 дітей, з яких живуть четверо: Микола Цікал, Іван Цікал, Євдокія Калинчук та Василь Даскалюк. Має 20 внуків, 30 правнуків та 8 праправнуків.

Вона працювала у лісі, косила разом з чоловіками!

Як і більшість мешканців села Мілішівці, вирощувала огірки та капусту, які квасила та продавала по всій Румунії. Дійшла аж до

Браїли та Галацу. Там, коли бачили як вона тяжко працює, питали як вона може носити такі відра великі з огірками та капустою? Вона відповідала, що на Буковині, а вона буковинка, повітря міцне і що вона доживе до 100 років! Так і сталося!

Вона ходить рівно, все пам'ятає, розказує про все українською мовою.

З нагоди дня народження примар Мірча Лаурус та його радники понесли їй квіти і торт.

І СУР відсвяткував Євдокію Даскалюк.

Йдеться про Василя Паскаріу, голову Радівецької організації СУРУ

(сусід Євдокії Даскалюк), члена комітету Сучавської філії, та пані Бриндушу Паскаріу, голову Мілішівської організації СУРУ. Нагадю,

що Євдокія Даскалюк член СУРУ. Скільки членів СУРУ сповнили 100 років?

Василь Паскаріу та Бриндуша Паскаріу подарували ювілярці великий кошик з прекрасними квітами, торт та медаль від пана депутата Івана Марочка.

Група мілішівських сурівців заспівала «Многая літа», «Ой ходив сім рік до школи» та навіть «Зацвила ружа трояка».

Євдокія Даскалюк сказала «Отче наш» та інші молитви по-українськи.

Все закінчилося за святковим столом. Євдокія Даскалюк балакала з гостями і дякувала їм.

«На многая літа», вуйно Євдокіє Даскалюк!

Микола КУРИЛЮК

Рік ветеранів війни

Наші гувернанти установили, що 2015 рік – це Рік ветеранів, щоб відзначити 70 років, відколи закінчилася Друга світова війна.

Щоби ветерани, взагалі всі мешканці Землі, жили у злагоді і щоб у світі панував мир.

Ну як їм вийшло? Мир? Здається, що від 9 травня 1945 р. у світі панував мир тільки кілька місяців (здається до вересня 1945 р.), якщо мене

ще не зрадила пам'ять. Ми живемо у злагоді? Живемо добре? Я думаю, що ні!

Мені не хочеться вмішуватися у політику, але нам живеться чимраз тяжче. Правда, що не всі живуть у недостатках, є і такі, що не знають що робити з грішми...

Тільки що святкувався День перемоги і ось,

після 70 років, одні святкували на 8-го травня, інші на 9-го! Чому, панове? Багато зробили бойкот і не хотіли святкувати у Москві.

Нема порозуміння!

Але досить! Вернуся я до ветеранів. Кілька слів про ветеранів громади Дарманешти Сучавського повіту.

Після грудневої революції їх було понад 200, тому 7 років було 45, між якими і одна жінка, яка була медсестра на війні, ровесниця з королем Міхаєм. Вона була із села Марицейка і називалася Домніка Місіюк.

Нині їх залишилося 6!

Хочу нагадати їх імена.

У селі Дарманешти є два ветерани: Григоріє Кушнір та Микола Винтуняк. У селі Калинешти Єнаке Василь Рибинчук, у селі Данила Микола Павлюк, а в Марицейці Юрій Ткачук та Діонізіє Мазуряк (брат моєї покійної матері Катерини Мазуряк).

До виходу на пенсію тому три роки, коли я був велика риба у галузі культури, кожного року на Іспаса, День героїв, коли ми відзначали цей день біля Монумента героїв, я запрошував і ветеранів. Але це було! Після виходу на пенсію запанувала тиша. Чому?

Ось тут треба багато писати. Може, іншим разом.

Микола КУРИЛЮК

Фото: Із ветеранів, що на фотографіях, тільки ті два, що з калачами (на похороні ветерана Олексі Бойчука (Лесик), їх односельчанина, ще живуть. Вони називаються: Діонізіє Мазуряк та Юрій Ткачук з Марицейки.

Місцеві сурівські вибори у Готлобі

В домівці СУРУ села Готлоб 5 червня відбулися місцеві вибори. Були присутні Юра Глеба, голова СУРУ повіту Тіміш, Василь Дрозд, перший заступник і Ліліана Сімбота – секретар. На виборах були присутні багато українців (68). Микола Корнищан говорив про успіхи сурівської організації і про майбутність її. Голова Тіміської філії СУРУ Юра Глеба нагородив Одотю і Миколу Корнищанів похвальними грамотами.

Почались вибори. Всі українці були згодні, щоб Одотя Корнищан була переобрана головою організації. Заступником голови була обрана Лавінія Гергел, а секретарем Марічка Крішан. На закінчення засідання наймолодша українка (4 роки), заспівала дві українські пісні: «Зелене листя, білі каштани» і «Ти казала в понеділок». Хоча Андреї лиш три роки і жила вона в румунським середовищі в селі Теремія Марє, її батьки купили хату в Готлобі і вона більший час живе в дідика і бабки. В нас ми її вчимо говорити по-українськи, а бабка Одотя вчить свою внучку співати українські пісні.

Алекс КОРНИЩАН

Інколи, як починаю «колупатися» у власній пам'яті, щоби видобути з неї цікаві трафунки, стаю «сумний і невеселий» як сотник Забр'юха з «Конотопської відьми» Гр. Квітки-Основ'яненка, бо майже вичерпалися вони.

Ось і тепер «виколював» дещо з мого студентства. Та не емоції складання вступних екзаменів, знайомство з новими колегами, не перше студентське кохання і перший поцілунок у столичному парку, не першу десятку з української літератури, а те, що студентом я не зумів вивчити напам'ять **український алфавіт!** За що викладач (він навіть мав звання доктора філологічних наук!), котрий читав нам курс з історичної граматики і сучасної української мови, «ощасливив» мене на екзамені «сімкою!».

Розуміючись на історичній граматиці, як пес на звіздах, постійно бігаючи від кафедри до дошки, бо на цій кількадесятій відстані забував те, що було записано в його «курсі» і те, що мав написати для студентів на дошці (напр., якесь чергування голосних чи щось про ерики), він мав претензію, щоби ми знали, як з води, український алфавіт, знали назви усіх словників, виданих у Києві Інститутом мовознавства Академії наук України (хоча тих словників у бібліотеці славістики не існувало!) та мав інші химерні прими.

Студенти нудилися, а я, не терплячи теоритичної граматики, заводив його в тупик безглуздими запитаннями, на кшталт, чи впевнений пан професор у тому, що у процесі еволюції української мови такий-то голосний звук перейшов у такий-то, чи не було воно навпаки?

Пан професор заперечливо хитав головою, зайвий раз перевіряв свої записки і заявляв, що ні, такого не могло бути, та переконати мене не міг і, нарешті, допускав, що можливі і винятки.

Колеги хихотіли, пан професор метушився з кривою усмішкою на лиці. А щоби «передати куті меду», я просив його ще раз «продекламувати» український алфавіт, бо ніяк не второпаю, коли саме голосний звук треба ставити перед приголосним, а коли після нього? Наприклад, треба вимовляти ка чи ек, ел чи де і т. п.

На устах пана професора розквітала зверхня усмішка, і він, ставши в позу актора, пишномовно (напам'ять) починає: а, бе, ве, ге, а коли доходить до ч, ц, ш, щ, рубає рукою – ца, ча, ша, ща! А ми за ним ча-ча-ча! бо саме під цією назвою викликав тоді фурор модний танець.

Закінчивши, переможно оглядає нас:

«ВЕРШИНА»

СТУДЕНТСЬКИХ ЗНАНЬ: АЛФАВІТ

НАПАМ'ЯТЬ!

(фейлетон)

отак і ви повинні знати! Хіба то велика штука?

Я так зненавидів оте ца, ча, ша, ща, яке разило вухо своєю грубістю, що й досі не вивчив напам'ять українську азбуку.

Модерний варіант папських булл

Мотто:

Дурнів не сіють, не поливають – вони самі плодяться.

Булла (лат. – кулька, кружок) – у середні віки прикріплена на шнурку до документа металева печать або капсула, в яку вміщувала печать. Пізніше – сам документ, скріплений печаттю. Видавалися булли імператорами, королями, папою римським.

Згодом, коли в католицькій церкві виникла жадоба до багатства, папські булли стали предметом наживи, тобто продавалися за великі гроші всім тим, хто бажав позбутися гріхів. Ця комерція буллами викликала обурення у церковних колах і так виникла Реформація, внаслідок якої у Німеччині та інших країнах виникли протестантські церкви – лютеранська, калвіністська.

Та якщо розглядати історію як спіраль, на певних її витках можуть повторюватися певні явища.

Сьогодні продаються і купуються не прощення гріхів, а «прощення» нікчемства і неучтва.

Наприклад, можна купити почесні звання (людина року), грамоти, дипломи, внесення імені до престижних енциклопедичних видань, членство у наукових товариствах, в історичних чи вигаданих орденах, набути псевдоакадемічні титули та ін. Їх продавцями є аферисти, які вмюють «тонко грати» на струнах амбіцій псевдонауковців, псевдолітераторів, всіляких маніяків, які захворіли безнадійно на манію вели-

чі, прикриваючи свою персонльність псевдовизнанням з боку реальних чи вигаданих інституцій.

На таку приманку клюнув бувдесь десять років тому і один «чільний» сурівець, «доктор», в якого до старості літ набралось стільки наукових «здобутків», що їх навіть і не помітиш на віртуальній полиці.

Отож, озброєні красномовством, всілякими довідками, печатками, рекомендаціями, двоє дурисвітів приїхали і до Румунії, дізнавшись, мабуть, що тут є немало марнославців на квадратний кілометр.

Як вони попали до СУРу – не знаю, але знаю, що їм удалося хитро накинути сітку на нашого доктора: мовляв, дізналися, що тут є вчений муж, про котрого (як це прикро і несправедливо!) науковий світ – від Америки до Японії, від Аляски до Патагонії, від Ісландії до Австралії – нічого не знає.

То вони приїхали заповнити цю прогалину у виданні (щось подібне до Великої британської енциклопедії!), в якому будуть поміщені найяскравіші наукові світила. А видання буде розкішне, навіть і в оправі з телячої шкіри, як справжні рідкісні фоліанти!

Для цього кандидат повинен тільки поставити підпис на ось цьому папері, аби знати кому, куди і скільки примірників вислати.

Кандидат у «безсмертя» клюнув на приманку, підписав, що хоче аж три примірники видання, звісно, у телячій оправі. Підписав, а що підписував – не тямив, бо воно було англійською мовою.

Надувся, як сич на вітер, лічить дні, місяці – коли вже надійде оте всевітнє визнання?

Діждався, та не видання, а рахунку на пару тисяч доларів за майбутні фоліанти в оправі з телячої шкіри. Бо невіглас підписав контракт на таку суму, зобов'язуючись заплатити її, а якщо не заплатити, то ...

Хоч круть, хоч верть – біда! Тут пахне судом! Пішов до голови СУРу – чи не оплатить йому таку забаганку? Та голова показав йому фігу волоську – простіше дулю...

До кінця якось таки вивертівся з халепи наш кандидат у світову інтелектуальну еліту. Та мрія про велич не покинула його – подався у «журналістику» – може, нагородять за неї американською Премією Пулітцера? Бо ж трапляється іноді зерно і сліпий курці!

П.С. Схожість з реальними особами? Схожість ...

Михайло МИХАЙЛЮК

ПРОЕКТ ПРОСУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ КУЛЬТУРНИХ ТРАДИЦІЙ: «ВЕСІЛЬНИЙ ТАНОК НА БУКОВИНІ»

Відкривати, вивчати, дотримуватись весільних традицій, показувати їх іншим етносам, пізнавати їхні традиції, обговорювати символіку різних ритуалів на рівні європроєкту «Просування різноманітності в культурі та мистецтві в рамках європейської культурної вотчини» - це вже вищий щабель свідомлення того, хто ти є, що ти є та куди тобі!..

Такий крок зробило Культурне товариство КОЗАЧОК із села Балківці, повіту Сучава, розробляючи свій «Проект просування українських культурних традицій», під назвою «Весільний танок на Буковині».

Проект розгортатиметься за фінансуванням, отриманим через Грант, поданий Норвегією, Ісландією, Ліхтенштейном та урядом Румунії.

Період імплементації проєкту – протягом трьох місяців (травень, червень, липень) 2015 р.

Простір імплементації: Північно-східний регіон БУКОВИНА;

Загальна вартість проєкту: 66.497, 9 леїв;

Бенефіціантом проєкту є Культурне товариство КОЗАЧОК – Балківці.

Загальна ціль проєкту «Весільний танок на Буковині» – це, просування культурної різноманітності та покращення міжкультурного діалогу

– Просування елементів, що виявляються унікальними в традиціях та звичаях, притаманних кожному етносу, в рамках фотовиставки;

– Організування спільних заходів для представників етнотеншин округу Буковини з метою проведення обговорення (дебатів) на тему збереження та просування власних традицій, а також з метою ідентифікації вигідних способів співпраці;

– Надання підтримки ансамблям, які беруть участь в спектаклях «Весільний танок на Буковині», у створенні культурних речей просування, що вживатимуться і подальше, як, наприклад: електронні фотоальбоми, відео-презентування, тощо.

Прицільові групи запропоновані

ним ментором цього проєкту Петром Шойманом. Він викладач, культурний діяч, наставник ансамблю КОЗАЧОК, задаючи йому таке запитання:

– Скажіть, будь ласка, пане Шойман, яких результатів та показ-

ників запропонованих проєктом очікуєте Ви, ваше Культурне товариство і громада Балківців?

Петро Шойман: Можу назвати три головні показники, яких очікуємо в результаті розгортання діянь проєкту. По-перше, це було б усвідомлення того, що ми живемо в просторі культурної різноманітності, а це вимагає постійного міжкультурного діалогу, як на слові, так і на ділі. Якщо будемо так діяти, то поширимо можливості рухатись в європейському просторі і вводити в цей простір наші мистецькі вияви. Не меншій вартості має складова

цього діяння – просування виховних засад за допомогою мистецтва, культури взагалі, для широкої маси публіки.

По-друге – надіємося віднайти старовинні документи, предмети, інструменти, строї, які складають нашу рідну культуру, а нашими заходами та створеними речами залишити, в нашу чергу, докази, що українська рідна культура існує і продовжує розвиватись в цивілізованих умовах, створених румунською державою і в рамках повного надання прав етнотеншинам в політиці європейської спільноти. Пізнати, посилити і просувати свою історію культури, це святе завдання кожної етнотеншини, обмінюватись культурними цінностями – це святе завдання всіх. Найпоширенішими заходами для цього є спектаклі, фестивалі, ярмарки, виставки, радіо і телепередачі, видання, афіші і т.п.

По-третє – це намір залучувати до таких діянь етнотеншини, які знаходяться на початках, в участі у широких проєктах виявлення своєї етнічної ідентичності – історичної, мовної, культурної – хоча існують в них цінні культурні надбання; маю на увазі етнос рромів.

– Щиро дякую не тільки за спілкування, головню за твої шляхетні наміри і рішучі кроки.

через відкриття традицій, специфічних (притаманних) етносам округу Буковини.

Кілька із специфічних цілей:

– Представлення весільних традицій та звичаїв, притаманних етносам округу Буковини (румунів, українців, рромів, поляків) в рамках спільного спектаклю «Весільний танок на Буковині»;

– Ідентифікація елементів, що виявляються унікальними в традиціях та звичаях кожного етносу та представлення їх перед якнайчисельною публікою;

проєктом представлені:

– Культурно-мистецькими ансамблями, які представляють етнотеншини на Буковині;

– Спільнотами румунів, рромів, українців та поляків Буковини;

– Офіційними представниками культурно-мистецьких ансамблів, котрі беруть участь в спектаклях проєкту «Весільний танок на Буковині»;

– Широкою масою мешканців села Балківців.

Я поспілкувався коротко з духов-

*

30 травня відбулася прес-конференція введення в обіг проєкту «Весільний танок на Буковині». Подія пройшла у приміщенні Сучавської філії СуРу, де Петро Шойман, разом із командою проєкту, представили проєкт, цілі, діяння та результати, які передбачаються, давали додаткові пояснення.

Чомусь мені пригадався давній український вислів: Побратими, час збирати каміння!..

Себастьян ФРАСИНЮК

Гуцульського цвіту...

ДОВГА ДОРОГА НА БИСТРИЙ

Це лишень назва така весела й швидкозвучна – Бистрий, і віддаль з мого Рахова начебто невелика – якихось 30 кілометрів залізницею або ж асфальтвкою, однак якою довгою виявилася моя дорога через літа і зими, перевали літ і верховини десятиліть, допоки цьогоріч таки спинив авто у центрі мальовничого гуцульського села в румунській Мараморощині.

Старшокласником дорогою на обласні олімпіади до Ужгорода прискіпливо оглядав я крізь колючі дроти й прикордонні загорожі лівобережжя Тиси – там, знав напевне,

Газда Дм. Коренюк зі своїми гостями

мешкають наші брати-гуцули, вони з рахів'янами – з одного гуцульського прако-реня. До батьківського обійстя щоднини зазирає гостроверхий Менчул – за ним, казали старші люди, зовсім близько Румунія і там наші гуцульські села, відірвані від материкової України ненашою волею.

В урочищі Бодзьора на Скуруші ми літували у старого гуцула Николая Папариги, так от з його полонинки проглядався в усій величч Піп Іван Марамороський, за ним – рукою подати! – зовсім близько була незна-на мені румунська Гуцулія, до якої – знав напевне! – я таки приїду як журналіст і кра-езнавець. Однак життєві дороги повели мене у далекі світи – Канаду й Бразилію, Сербію й Іспанію, Бельгію й Італію – там зу-стрічався з українцями, дарував їм книги й журнали, підтримував національний дух. А що ж близька Мараморощина? 20 літ доля вперто не сприяла мені побувати серед бра-тів-гуцулів, аж поки не дав тверде слово бистрянину, письменнику-гумористу, шано-ваному в усій Гуцулії газді Дмитру Коренюку, що таки приїду на фестиваль «Гуцульська міра». До гурту пристав ужгородський коле-га – тележурналіст з всеукраїнського каналу РАДА Богдан Барбіл. І ось ми у переповне-ній залі будинку культури гуцульського села Бистрий Марамуреського повіту, на XIV-му

фестивалі весняних обрядів «Гуцульська міра».

З досьє: Мармарощина або Мараморо-щина – історична область в Карпатах, (укр. Мармарощина, рум. Maramureş, Мараму-реш): ділиться на Південний Марамарош – українська етнічна територія в закарпатській Румунії та Північний Марамарош – східна частина українського Закарпаття.

Після Другої Світової війни північ Мара-морщини відійшла до СРСР і увійшла в склад Закарпатської області.

Після довгих років румунізації на терито-рії Південної Марамо-рощини досі зберігаєть-ся українська мова і в місті Сигіт діє украї-нський лицей імені Т.Г. Шевченка. Вперше на-зва «Марамарош» зга-дується в грамоті з 1199 року.

Ініціатор фестивалю «Гуцульська міра» – Дмитро Коренюк, відо-мий український пись-менник-гуморист, вчи-тель, професор музики, як його тут поважно величають, голова міс-цевого «Гуцульського товариства», який до-кладає багато зусиль, щоб не заросла поло-вою українська нива. Ось як він розтлумачив суть дійства: «Міра – це робоче свято, коли збираються люди, вівчарі доять та міряють молоко овець, господар позначає фарбами кожну свою вівцю, щоби міг розпізнати восе-ни. Це вихід овець на полонину. Це свято відбувається не тільки у нашому селі, а й в інших українських селах - Вишівській Долині,

Благословив подію отец Іван Юрча

Вишні Рівній, Русковій, Полянах. Вівчарські звичаї, на жаль, почали трохи забуватися. Саме тому 14 років тому я та колишній радник Міністерства культури Румунії Ярослава Колотило започаткували у селі Бистрий фестиваль «Гуцульська міра», нас підтри-мав примар (сільський голова) Василь Дутчук».

Феєрична артистична програма заповни-ла і сцену, і зал Будинку культури - гурт «Веселі гуцули» з Бистрого піснями і танця-ми викликав щирі овації, а наприкінці гурт «Юркуци» з Вишівської Долини подарували високе пісенне українське і румунське мис-тецтво. Гуцульське народне гуляння об'єд-нало все село - бистряни і гості мали нагоду скуштувати вівчарські страви: сир, вурду, бриндзю, бануш, ягнятину.

Наступного дня відбулося посвячення овець отцем Іваном Юрчею. Настоятель бистрянської парафії о. Іван так розповідає про весняний обряд гуцульської міри: «З давніх-давен наші предки працювали лісо-рубачами або вирощували худобу, забезпе-чуючи таким чином повсякденне життя. Майже кожна сім'я тримала овець. Під час зими господарі тримали вівці вдома, а з при-ходом весни вівці збиралися до купи до одні-єї стайні, де їх перебирав вівчар, який мав виганяти їх на високогірні пасовиська. На жаль, останнім часом міра не має те саме значення, як колись. Переважна частина дійства проводиться довкола фестивалю, артистичної програми, але далі робиться молитва за овець та вівчарів. Цього року я відправив цю молитву у Чорній Долині, у господаря-вівчара ІванаТуруса. Важливим є те, що наші люди далі зустрічаються у цей день у єдності та любові».

Гуцули в Румунії живуть по той бік кордо-ну з Україною, в Південній Буковині та на Мараморощині. На Мараморощині лінгвісти визначили тільки три гуцульські села: Вишівська Долина, Бистрий і Красний. А на Південній Буковині в горах – понад десять гуцульських сіл. Гуцули в Румунії, як і в Україні, духовно багаті й бережуть праба-тьківські традиції.

Ось свідчення видатної гуцулки, екс-рад-ника Міністерства культури Румунії Яро-слави Колотило: «Гуцулів з Мараморощини не можна порівняти з гуцулами з Косова. Вони мають інший відтінок у мові. А рахів-ські гуцули такі самі, як наші. У нас зберег-лося чимало, але й багато пропало, наприк-лад, уже немає цимбалів. Трембіти й сопіл-ки є. Вишивають менше, переважно хрести-ком. У нашому селі збереглося лише 15 гуцульських кептарів, один з них є в музеї в Бухаресті. На жаль, нема гуцульського

ДОВГА ДОРОГА НА БИСТРИЙ

музею в Румунії, але у Вишівській Долині зберігся дім Гаврила Климпуша, лісоруба, поета. Він був самоуком, розумною людиною. На його хаті ми встановили пам'ятну дошку, там багато гуцульських виробів. Гуцули-автохтони мусять показати, що живуть на своїх землях, і тільки доля, історія розділили їх кордонами. На гуцулів Румунії треба дивитися як на таких, що, слава Богу, збереглися, і треба їм допомогти, щоби зберігалися далі.

На Мараморощині ніколи не міняли українську Службу Богу на румунську. Досвід показує, що тільки там, де збереглася Церква, збереглася нація і її самобутність».

На Мараморощині українці не корилися мадярам, а коли прийшла румунська влада, то гуцули твердо відстояли свої права на рідну мову, хоче це було нелегко.

На румунізацію сучавських українців впливає Румунська православна церква (богослужіння і проповіді майже повсюдно

відбуваються лише румунською мовою), є розпорошеність й самоізоляція від інших країв українського поселення. Тамтешня українська інтелігенція була залякана, зазнала переслідування режиму Чаушеску. Соціалістична Румунія робила все для того, щоб не комунікували між собою гуцули-українці Мараморощини й Закарпаття, Сучави і Буковини. Колючий дріт обабіч Тиси й Черемошу на десятиліття розділив гуцульські родини.

Від румунської революції 1989 року розпочалося національне й церковне відродження, однак йде воно дуже повільно через недостатню зацікавленість центрального уряду Румунії та місцевої влади, а також через недостатні зв'язки з материковою Україною, яка епізодично проявляє інтерес до цієї гуцульської закутини.

Державний кордон України й Румунії проходить вздовж Тиси і не збігається з етнічним, тому в межах Румунії знаходиться до півсотні сіл, заселених українцями. Державний прапор України не зустрінеш в українських селах Мараморощини, хоча на сільрадах румунських сіл Закарпаття висять румунські триколори. На сцені у Бистрому назву фестивалю «Гуцульська міра» написали тільки румунською мовою, хоча 97 відсотків мешканців села – гуцули-українці.

Три дні на Мараморощині промайнули, мов одна мить, полишивши незабутні враження. Ми мешкали у прекрасній гуцульській родині Анни і Йосипа Годинчуків в урочищі Рункул біля Вишівської Долини – ото наспівалися й набувалися! Директори будинків культури Николай Марічек і Василь Попович були нашими гідями.

Побували у сімох селах, ось їх перелік: Бастрий, Вишівська Долина, Красний, Кривий, Рускова, Рона, Поляни, у місті

Стара церква, с. Поляни

Сиготі. Безупину спілкувалися з гуцулами-газдами і газдиньками. Справжні патріоти краю – Дмитро Коренюк, Василь Дудчук, Юрій Москалюк, Николай Марічек, Анна і Йосип Годинчуки, Василь Попович, Дмитро Голдіш, Петро і Юрій Пирожуки, Михайло

Турус, Анна Луцак, Танасій та Ілона Ончі, Касіян Піцура, о. Іван Арделян, о. Іван Юрча, о. Петро Рагован – усі вони розповідали про свої села й міста, ділилися проблемами, розпитували про материкову Україну і Гуцульщину.

Вона, Україна, в боргу перед цими лицарями великого материка-Гуцулії, які крізь морок комуністичного мракобісся не втратили рідну мову, не зреклися прадідівської віри і праатьківських традицій. За це їм – низький поклін і шана!

Василь Попович

Олександр МАСЛЯНИК,
головний редактор гуцульського журналу «Гражда» (Львів),
Заслужений журналіст України,
лауреат премії імені В. Чорновола

Світлини автора
Мараморощина-Рахів-Львів

«Вівці мої, вівці та отари... Хто вас буде пасти...»

Може, він?

ЄВСЕБІЙ ФРАСИНЮК: «ЖИВУ РІДНИМ СЛОВОМ» ЗАКЛИК ДО ГІДНОСТІ СВОГО РОДУ

Свою першу книжку есе та публіцистики Євсебій Фрасинюк назвав з гідністю доброго українця «Живу рідним словом», Бухарест, 2014), бо справді рідне слово є те, що живить наше серце і душу ціле життя. Автор відчуває у своїй крові та у своїм корені рід український від діда-прадіда, вони подарували йому милозвучну красу української мови, красу української пісні і гідність свого козацького роду «красного і прекрасного». Бувши викладач-словесник навчав дітей цінити слово, слово рідної мови – української та державну мову. У них склалась доля вивчати з дитинства дві мови – рідну та державну, бути з початків свого життя двомовними громадянами, тобто бути два рази людиною, як казав Наполеон. Перекладач-письменник добре знає, що у совісної людини найбільш плодюча жилка це – рідне слово, з якого виростає її культурний всесвіт, її ставлення і відношення між людьми.

Книжка есе та публіцистики Є.Фрасинюка народжується із вчення Святого Письма, з вчення Мудрого Соломона, українського поета-філософа Григорія Сковороди та українського поета-пророка Т. Шевченка, інших видатних митців, з надією, що роздуми на теми мудрості стануть найкориснішими кожному із нас в житті і, в кінці-кінців, зародять рясним духовним урожаєм. Заслуга у виданні цікавої і потрібної книжки Є. Фрасинюка належить письменнику і критику Михайлові Михайлюку, редактору «Українського вісника», де друкувався останніми роками і друкується постійно Є. Фрасинюк, дивуючи читачів та самого критика-видавця своїм плодючим ростом на ниві літератури, як признається М. Михайлюк, відкриваючи в особі Є. Фрасинюка несподіваного «шевченкознавця, есеїста, перекладача Сковороди», в якого «світ книги... виходить поза сферу естетичної насолоди, він є для нього найперше джерелом знань, осмислення кардинальних віх історії та цивілізації людства, їх взаємозв'язку з українською історією та культурою» (див. передмову «З глибин рідного кореня», ст.6-7).

Книжка Є.Фрасинюка «Живу рідним словом» поділена на кілька розділів, з яких найціннішими є рефлексії-есе про генія України - «Шевченко і ми», куди входять шевченківське «дружнє послання» «І мертвим, і живим, і ненародженим...», «Мотив могили у творах Шевченка», поема «Марія» та сатира «Саул», разом з нарисами-враженнями «До роковин великого Кобзаря» – ювілеї, що відбулися у Сучавському та Ясьському повітах. Перший розділ визначає сучасність поезії генія й пророка українського народу, поета правди, волі і братолюбства, поета світла й життя, що немов дельфський оракул попереджав своїх побратимів: «Не дуріте самі себе!», подібно до всезнайомого «Пізнай самого себе!», бо «Хто починає життя з пізнання самого себе, той вибрав правильну путь, а хто починає із самообдурення, тому зовсім виходу немає» («Живу рідним словом», ст 16). Автор зове сьогодні всіх українців черпати знань у Шевченка, черпати надійно його світла.

У своїх шевченківських роздумах-есе автор базується на епіграфах та цитатах видатних митців України та світу, якими висвітлює свій підхід до твору, часто й висновків, зосереджується на глибоких і цікавих аналізах з несподіваними розгалуженнями в античну невмирущу мудрість, зокрема в Св. Письмо, демонструючи інтертекстуальні зв'язки Великого Кобзаря України з світовою мудрістю, глибокий діапазон його мислення і тонких почуттів, що аксіологічно роблять поета сучасним з нами, тобто невмирущим.

Крім глибокозмістовних аналізів поетичної творчості Т.Шевченка, Є.Фрасинюк, перекладач на румунську мову «Саду божественних пісень» українського філософа Григорія Савича Сковороди, Сократа Русі, закиненого церквою у забуття, представляє постать митця-поета в розділі «До роковин Григорія Савича Сковороди». Отже впізнаємо постать видатного митця світової культури Гр.С. Сковороду, автора віршів, байок, притчей, поетичних та філософських трактатів, перекладів тощо, що зумів у свій час відділити темряву від світла XVIII-го століття України, сіючи в народі зернини Св. Письма на знак духовного відродження свого народу та подати свої мислі педагога нації та поета- філософа у шедевр віршованої форми справжнього «Саду божественних пісень».

Під впливом Сковороди автор-есеїст творить свої «Можливі діалоги» з

викладачами, з матір'ю, батьком, з поетом, віруючим та власною совістю, шукання, якими старається відкрити й оцінити в людях божественну зернину совісті, щоб «бути поважливими, доброзичливими, правосудними» (див. «Діалог із совістю»,ст.160). Людина за Божим велінням має можливість важити й вибирати з-між спокус те, що вважає кращим і кориснішим. Тому портрети, яких подає автор з совісними людьми, служать «можливими» життєвими та професійними моделями самовідданості, любові до Бога, людей, професій тощо, за принципом «Людина посвячує місце».

Магічне слово «мама» породжує «нескінчений діалог матері», який впливає на читача небесною та земною лагідністю, любов'ю і повагою вперше до мами: «Боже сотворіння, облагороджене незбагненною силою любові, відданості та жертвовності, силою продовження роду, сила що надає атрибут вічності» (Там же. ст.160). Так починає, може «ще не сказана легенда» матері в діалозі з своїм немовлям з благословленого Господом її лона, де «ангели» зростають, діалог з новонародженою дитиною, коли «вселяється» наука матері і продовжується ціле життя, прямо, чи непрямо, молитвами і повчаннями, «мовою, піснями, звичаями й традиціями, сміхом і плачем, розвагами й працею, прикладом» тощо, зауважує автор, якими «вливає в дитину мудрість роду, моральні кодекси і весь арсенал здатностей відтворювати гармонію природи»(Там же, ст. 173).

Розділ «Публіцистика» стає журналом наших сурівських подій на Буковині, якими визначається щорічно майстерність українського писанкарства, прославляються небо й земля колядками, церквою та вірою у Бога Вседержителя (див. «Небо і земля нині торжествують»), нариси, що углиблюються в давнину і нагадують про писанки Сонячного культу антів III-VIII ст. н. е. (див ст.202) та майоліки керамічних писанок Київської Русі з знайомими вже й сьогодні своїми основними символами (Довіри, Дієпису, Слова,Родина, Ладу, Господа, Інтегралі, Мальви і Пульсу), та кольористикою, що визначають в народі його поняття про Всесвіт - небо і землю, віру, життя, навколишню природу тощо, уміння, що передаються з покоління в покоління. Те ж

саме коріння у сивій давнині мають і колядки, що починають з часів народних увірувань в різні сили, про яких Є. Фрасинюк послуговується інформаціями з «Велесової книги», фольклору, дослідженнями Галини Лозко, Митрополита Іларіона та християнських церковних колядок, якими демонструє існування довгої-предовгої духовної культури збереженої в усних традиціях та сьогодні в інституційно-письмових. Багата публіцистика подає цілі сторінки про історію України (День Незалежності, День Соборності і ін.), ювілейні портрети О. Кобилянської, класика української літератури, Царівни її, що становиться між засновниками новітньої літератури України, та С. Яричевського, призабутого поета-світоча українського відродження та справжнього європейця, що старався на переступі XIX – XX століть служити моделю образного слова. Рідне село автора, Негостина, «колиска пісенної Буковини» (Кузьма Смаль) і, «оберіг звичаїв та обрядів...на Буковині» (Є. Фрасинюк) пишається цікавою мікромонографією про звичаї та обряди українців, пов'язані з святами Св. Миколая та Різдва; Свята Вечера, Дід Крачун та Ялинка, Милостині, Колядування). Це село, в якому розцвіла українська культура в серцях кількох поколінь носіїв народної пісні та просвітителів-письменників, культурних діячів, майстрів народного мистецтва, педкадрів, медкадрів, інженерів, техніків, які несуть честь і шану рідній Негостині (див. «Честь і шана синам Негостини» на курсах пісні і танців своїми хорами, театром, ансамблями та вокальними гуртками, як свідчить про це нарис «Негостина – 65 років розмаїтої української культури».

Словом, книжка «Живу рідним словом» Є.Фрасинюка чарує сторінками людської мудрості, роздумами та афоризмами видатних людей, науковими інформаціями різних епох історії людства, сторінками доброї літератури та релігії, бо справжнє життя зростає на зернинах Св. Письма, на підставі видатних моделей світової культури, що служать нам просвітителами, навчають любові до Бога і до нашого ближнього, зичать мудрості й благоденства, слухняності і доброзичливості за порадами чистосовісного Гр. С. Сковороди, в якого закохався наш автор у турботі за найцінніший оберіг людини – Чистосовісне Життя.

Іван КІДЕЩУК

До 80-річчя Івана Ребошапки

Буває так, що людина в своєму житті зустрине такого непересічного викладача, педагога, який може позначити назавжди її майбутній життєвий шлях, залишити на ньому глибокі сліди. У моєму студентському житті і в моїх колег по факультету слов'янських мов, секції україністики («каденція» 1973 – 1977 років), Бухарестського Університету, таким був професор доктор Іван Ребошапка.

Без перебільшень можу твердити, що пан Іван Ребошапка був найкращим професором, якого зазнало моє покоління студентів. І мою думку поділяють всі мої колеги-однокурсниці. Я переконана, що згідні з такою оцінкою всі студенти, які мали приємність і шанс вчитися в професора Івана Ребошапки, який викладав курси української мови, літератури, фольклористики. Пан Професор - це людина високого гатунку, яка вміла посадити у душі молодих студентів, перш за все, відповідальне ставлення до праці, до науки і любов до рідної української мови. Одночасно, наш професор знав, принагідно, і пожаліти, допомогти, порадити, розвеселити. Для нас це була яскрава постать із щирим українським серцем, а ще до того – світочем науки і знань!

Тому я від імені моїх колег однокурсників маю доручення щиро привітати пана професора Івана Ребошапку у цей високо урочистий час, коли він сповнив прекрасний, благодатний вік – 80 років життя. Бажаємо, щоб Бог подарував йому сили і здоров'я ще довго творити і діяти на науково-дослідницькій ниві і радіти, що може зараз збирати плоди багатого професорського життя, де він посадив стільки світла і добра! І ці плоди родили і будуть ще, напевно, довго родити у житті українців Румунії! Тому що пан професор багато поколінь ревно виховував і вони стали, в свою чергу, українськими професорами, виховуючи молодші покоління українців! Правда, не всі випускники стали тільки педагогами, деякі вибрали інші шляхи як діячі української культури, літератури, журналістики або й іншої галузі, але напевно не забувають те, що вклав у їх молоді душі колишній професор Ребошапка!

У такі моменти не можна не перегорнути кілька сторінок «історії» нашого студентського життя, в якому пан професор відіграв неабияку роль, пригадати певні епізоди, зігріваючи одночасно душу спогадами із тих гарних, молодіжних, майже безжурних років...

Пригадую, коли група молодих марамороських українців, між якими була і я, влітку 1973 року вперше потрапила до столиці Румунії, щоб поспробувати свої сили і поступити на факультет, саменькі, без ніяких супровідників, родичів чи друзів, як нам важко було! Деяким із нас таки посміхнулась доля і вдалось поступити, і тоді в особі пана професора Ребошапки ми скоро знайшли серйозну підпору. Із першого курсу пану професору було призначено, щоб він став нашим керівником групи. А професорів української мови і літератури у нас тоді було аж четверо (крім нього – Грєя Стеліян Яцентюк, Магдаліна Ласло-Куцюк і Дан-Горія Мазілу), і всі – високо підготовлені, престижні, достойні. Але з-поміж усіх відмічався наш пан професор – лагідний, добрий,

НАШ ПРОФЕСОР

всімнений, який завжди знаходив для студентів добре, щире, підбадьорююче слово. Коли іноді бачив нас засмученими (бо ж нам таки нелегко було привикнути жити вперше далеко від «батьківського порога!»), старався розвеселити, маючи і великий дар розказувати дотепні анекдоти, які і досі запам'ятались нам. Хоч-не-хоч, пан професор прив'язався до наших проблем, співчуваючи нам сімом молодим сільським дівчатам (з-поміж нас тільки одна була румункою із Олтенії), які стараються зрозуміти буйне життя столиці, включитися у нього, та не відхилитися, не дай Бог, від того, що родичі заповідали – «вчися і принеси нам тільки радість, бо ми важко стараємось для тебе, щоб тебе тримати там»!

Щоправда, без зайвої скромності замічу, що з дівчатами нашої групи пану професору не було чому встидатися! Нам вдалось досить скоро відмітитися працездатністю, серйозністю і, пам'ятаю, коли приходив звіт праці студентів на початку слідуєчого студентського року, приходило приємне зауваження, що найкраще склала екзамен за попередній рік, із усіх слов'янських груп, наша українська (а з нами тоді були ще група болгарської мови, польської та російської). І це ставалось майже кожного року із усіх чотирьох!

І так ми, дійсно, старалися працювати, поглиблювати всі галузі знань, а особливо українську мову й літературу, носячи в душі шевченківські слова «чужому научайтесь, свого не цурайтесь». І в цьому велику роль відігравав наш професор Іван Ребошапка, який умів прищепити нам любов до рідного.

Пан професор старався прищепити нам

любов не тільки до української мови, але і до культурної діяльності, приділяючи перш за все увагу генію української поезії Тараса Шевченкові. На другому році факультету пан професор запропонував нашій групі у місяці березні провести невелике свято, чи як ми його тоді назвали, – «Медальйон Шевченка». І пригадую, що цей захід був запланований скоро після партійного засідання, сподіваюсь, що так наші колеги українці та із інших відділів зможуть легше прилучитися і до нашої події. Та коли ми зі смутком спостерігали, що колег було обмаль, а зал стояв майже порожній, до приміщення враз почала прибувати багато поважних людей – бухарестських українців. Дізнавшись через мене від пана адвоката Василя Якубовича, друга мого батька, про подію, вони не витримали і прийшли, щоб разом з нами наповнитись духом великого Кобзаря. А це було, на жаль, якраз у повному розквіті «епохи Чаушеску»... Між ними були такі: пан Загородний, сімейство Руснаків, сімейство Левинських та інші, які разом з нами співали на повні груди «Заповіт», «Реве та стогне», «Думи мої», що аж зал гримів. Після цього епізоду «організаторка» мало що не вилетіла з факультету... Щастя, що заступилися за мене добрі люди, царство їм небесне! Але якби не ініціатива пана професора, цей епізод не позначився би так сильно у моєму житті! Завдяки цьому, я потім, при першій нагоді, у вільний і політично сприятливий час почала організувати «Свята Шевченка»!

Працюючи потім у Міністерстві культури в інтересах української меншини Румунії, одним із найважливіших заходів який став щорічною традицією – це Фестиваль українських колядок і обрядів у Сігеті!...

Пригадуються мені також моменти, коли літом пан професор приїжджав у моє рідне село Вишавська Долина збирати фольклор і просив, щоб ми знайшли йому цікавих людей, які б розказували народні казки або співали українські пісні. Знаходили ми чимало таких талановитих людей-мудреців і бувало з ними весело, приємно, але й не без пригод...

Коли скоро після бухарестського землетрусу 1977 року ми мали нагоду відійти від постраждалої столиці і поїхати на педагогічну практику до сігетського ліцею «Драгош Воде», де ще «доживала» наша українська мова, нас, семеро дівчат, супроводжав ніхто інший, як пан професор-методист Іван Ребошапка. Тоді від пана професора і від пані професорки Юлії Грінь ми мали можливість багато чого доброго навчитись із педагогіки.

«Час рікою пливе», а ми всі вже постаріли роками (бо душею ми, сподіваюсь, все ще молоді!) і приємно пригадати наше спілкування із паном професором. І хочу запевнити ще раз зі щирістю Пана Професора, що в будь-які моменти нашого студентського життя ми його поважали понад усе і любили, як високодостойну і розумну людину!

І зараз ми дуже щасливі, що всі семеро колишніх студенток (сьогодні вже «молоді пенсіонерки»!), одногласно можемо поздоровити Пана Професора Ребошапку із його 80-річчям і побажати йому всіх Божих благ та заспівати «Многая літа-літа, многая літа, во здравіє, во спасеніє, многая літа-літа, многая літа»!

Ярослава-Орися КОЛОТИЛО

ДЕНЬ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Починаючи з 1996 року, 28 червня в Україні відзначається державне свято – День Конституції України.

Цього дня, 19 років тому, Верховна Рада України прийняла новий Основний закон країни – першу Конституцію незалежної Української держави.

Конституція закріпила правові основи незалежної України, її суверенітет і територіальну цілісність.

Робота над створенням Основного Закону нашої держави розпочалася відразу після проголошення незалежності України в 1991 році із залученням найкращих світових експертів та вітчизняних фахівців, що завершилась схваленням Вер-

ховною Радою 28 червня 1996 року Конституції України.

Схвалення Основного Закону стало точкою відліку нової епохи в історії нашої держави, що забезпечило стабілізацію суспільно-політичної ситуації в країні.

Проте розвиток української державності продемонстрував необхідність подальшого вдосконалення Основного Закону нашої держави.

Саме тому продовження конституційної реформи посідає пріоритетне місце у всеохоплюючому процесі реформування, започаткованому Президентом України П. О. Порошенком, що має на меті забезпечити відповідність модернізаційних процесів в суспільному житті

європейським стандартам і цінностям. Підтвердженням послідовності у намірах Глави держави провести конституційну реформу в Україні стало створення при Президенті України Конституційної комісії та її активна робота впродовж останнього періоду. У своєму Посланні «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році» П. Порошенко заявив про те, що «...Конституційна комісія от-от завершить проект змін до Основного Закону...», а народні депутати мають його затвердити на поточній сесії Верховної Ради з тим, щоб восени вже ухвалити остаточний варіант Конституції України.

Вдосконалення Основного Зако-

ну відбувається виключно у правовому полі, визначеному Розділом XIII чинної Конституції України, на принципах транспарентності, загальнодоступності та демократичності.

Задля досягнення цієї мети українська сторона продовжувати ме відкритий діалог з усіма зацікавленими іноземними партнерами, насамперед експертами Ради Європи та Венеціанської Комісії.

Конституційна реформа вписується у загальний процес реформування українського суспільства, покликаною сприяти імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом як важливий етап на шляху наближення нашої держави до Євросоюзу.

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В
РУМУНІЇ

КУЛЬТУРНІ ПОДІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ БУХАРЕСТА

ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ ПОЛІТИЧНИХ РЕПРЕСІЙ В УКРАЇНІ ТА 71-а РІЧНИЦЯ ДЕПОРТАЦІЇ КРИМСЬКИХ ТАТАР

21 травня у приміщенні Культурно-інформаційного центру у складі Посольства України в Румунії відбувся захід з нагоди вшанування Дня пам'яті жертв політичних репресій в Україні та депортації кримських татар 18 травня 1944 р.

У заході взяли участь представники Українського Посольства в Румунії, Союзу українців Румунії та Демократичного союзу турко-татарських мусульман Румунії.

У своєму виступі Посол України в Румунії Теофіл Бауер наголосив на специфіці відзначення традиційного для незалежної України Дня пам'яті жертв депортації кримських татар у цьому році, що пов'язано з анексією Російською Федерацією АР Крим та заборонаю окупаційними властями проводити на півострові відповідні заходи в Сімферополі.

Зі свого боку депутат Парламенту Румунії від татарської меншини Варол Амет ознайомив присутніх зі політичною заявою «Геноцид 18 травня 1944 року – чорний день в історії татарського народу».

У своїх виступах присутні представники української та татарської національних меншин Румунії висловили позитивні оцінки та думки з приводу вшанування зазначених історичних дат.

У рамках заходу була проведена панахида за жертвами політичних репресій та депортації кримських татар. А на завершення заходу була представлена художня кінострічка «Хайтарма».

80-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВАСИЛЯ СИМОНЕНКА

31 травня у новому приміщенні Бухарестської філії СУР відбулося святкування 70-річчя від дня народження українського письменника-патріота Василя Симоненка.

Про біографію і творчість письменника говорили голова бухарестської філії СУР Ярослава Колотило та письменник Михайло Трайста, а актриса Дойна Гіцеску прочитала оповідання «Весілля Опанаса Крокви», перекладене на румунську мову М. Трайстою.

В рамках події відбулося і домосвятіє нового приміщення.

Богослужіння відправив отець Іван Лупшак, який прибув для цієї події з міста Овідіу, разом з дияконом Степаном Лупшаком.

Також відбулася презентація книг «Степанкова читанка» Михайла Гафії Трайсти та «Небилиці з дідусевої скарбниці» Міхаєли Лариси Трайсти.

Вечір закінчився низкою українських пісень у виконанні членів ансамблю «Зоря».

ДНІ УКРАЇНСЬКОГО КІНО

З 10-14 травня в бухарестському Музеї румунського селянина в залі ім. Хорії Берні відбулися Дні українського кіно. Подія, організована Союзом Українців Румунії та українським товариством «Земляки», мала на меті ознайомити румунського глядача з українськими традиціями та культурою, з сьогодишньою ситуацією, в якій знаходиться Україна і пояснити причини виникнення конфлікту між Україною та Росією. Подія мала також і гуманітарний аспект, глядачі маючи можливість допомогти фінансово українським потерпілим.

Багато з фільмів представляли ситуацію та місця, в яких почали і розгорталися російсько-українські конфлікти: Майдан, Крим, Одеса, Донецьк та Луганськ. Також говорилось і про долю режисера Олега Сенцова, якого заарештували, звинуватили у тероризмі і ув'язнили в Росії та пілота Надію Савченко.

В події взяли участь гості з України, режисери та журналісти. Кожен з них розповів свою історію: Вова Демченко – режисер і фотограф, побував у найгаражніших пунктах війни, був на фронті кілька місяців разом з «Правим сектором»; Денис Страшний – режисер, поранений на Майдані; Уляна Осовська – режисер, доброволець Майдану; Олена Блаба – журналіст, засновник Одеського кризового медіа-центру.

Михайло ГАФІЯ ТРАЙСТА

«КОЛИ БРАТСЬКА КРОВ ПЕРЕТВОРЮЄТЬСЯ НА ВОДИЦЮ»

СИНДРОМ СТАРШОГО БРАТА

Руслан Грінберг, директор Інституту економіки Російської академії наук, нещодавно на одному міжнародному форумі, який відбувся в Києві, заявив, що змушений сваритися зі своїми друзями, які ніяк не можуть позбутися «синдрому старшого брата», а за всіма проблемами бачать одного винуватця – Америку.

«В Росії багато людей, які навчались, жили в Європі, страждають від патологічного антизахідного рефлексу. Це дуже важливо розуміти. Таких, як я, 10-15 %. І це теж клінічний факт», – сказав Грінберг.

А відомий американський політолог, радник і член правління Центру стратегічних та міжнародних досліджень при університеті Джона Хопкінса, Збігнев Бжезинський, який уважно стежить за перебігом подій в Україні, заявив, що Великий Захід неможливий без залучення до нього України, яка, у свою чергу, може «демократизувати» і Росію, але для цього треба, щоби відбулося перенесення штаб-квартири Ради Європи до Києва. Він називає це «планом століття».

Говорячи про українсько-російські відносини, Бжезинський наголосив, що вони мають бути добросусідськими. «Між вами дуже багато спільного, спільної історії з поганим і злим, жахами минулого. Але ви можете бути добрими сусідами, як, приміром, Канада і США. Вони – добрі сусіди, хоч є певна диспропорція, коли порівнювати міць цих держав, але між Україною та Росією вона набагато менша», – пояснює політолог. – Ви маєте десь одну третю російської людності та, у певному сенсі, маєте більший поступ у своєму розвитку. Ви також, у певному сенсі, маєте перевагу над Росією. Ви політично «старший» брат, Росія – «молодший» брат. Київська Русь була праобразом України. Ви маєте в цьому сенсі більше зв'язків із Заходом, і ви можете допомогти Росії стати частиною демократичного Заходу й відігравати там важливу роль. Отже, ваше стратегічне становище дає вам нагоду бути творчим рушієм того, що потрібно для світової стабільності. В іншому разі, євразійський континент розбалансується і втратить рівновагу».

Бжезинський підтвердив, що вірить в українське майбутнє. «Ваше покоління має сказати нинішньому проводу, що ви вже втомилися від усіх цих ігор, таємних обороток, «правил» бачення, опортуністичних рішень і помсти політичним опонентам. Це не та Україна, яка вам потрібна, і не та, на яку ви заслуговуєте!».

Вислів «старший брат» донедавна в історіографії та публіцистиці треба було сприймати як псевдонім або синонім слова «росіянин». Як засіб ідеологічної шовіністичної пропаганди вислів «старший брат» став у СРСР широко розповсюджуватися з 1936 р., а з 1938 р. розповсюдився вислів «великий руский народ».

У праці російського історика Б. Воліна «Великий руский народ» стверджується: «Народи СРСР пишаються своїм старшим братом, першим серед рівних у братерській сім'ї народів».

Москва доклала чимало зусиль, щоб міцно з'єднати словосполучення «старший брат» з російським етнонімом. За часів комунізму у СРСР дуже старанно поширювався міф про те, що історія колисала разом українців, росіян і білорусів. Дивним видається те, що менші два брати – українець та білорус, «визнали» третього – росіянина «старшим» над собою.

Історик Михайло Грушевський і чеський археолог Нідерле стверджують, що українці й білоруси найбільш автохтонні на своїх землях. У той час як росіяни формувалася впродовж XII-XV ст. у регіоні між Середньою Окою і Верхньою Волгою. Щоб зрозуміти справжню прірву між українцем і «старшим братом», потрібно додати лише той факт, що українці як етнос почали формуватися у I ст. н. е. Виходить, що «старший» насправді наймолодший і зовсім не брат, а вдало підкинута істориками самозванець. У спільній колісці він навіть ногою не був, бо поки народився, її давно вже не стало.

Російські вчені не припиняють описувати деформовану дійсність, невпинно зазіхаючи на українське історичне минуле. Але, як вдало зазначив український історик Л. Залізняк: «права Москви на історичну та культурну спадщину княжого Києва не більші і не менші, ніж права Мадрида, Лісабона, Парижа та Бухареста на історію та культуру латинського Риму. Як романські народи успадкували певні надбання римської культури, так і білоруси та росіяни увібрали у свій етновизначальний комплекс певні елементи культури княжого Києва». У підсумку можна сказати: як не існують у природі «єдинокровні» народи, так росіяни аж ніяк не є для українців «старшим братом».

Михайло ГАФІЯ ТРАЙСТА

Літературні цікавинки

М.І. КОСТОМАРОВ мав феноменальну пам'ять. Він міг не тільки цитувати окремі місця з літописів, але й цілі акти і документи. З пам'яті виголошував великі уривки шевченкових поезій і вірші інших улюблених поетів, декламуючи часто Байрона, Шіллера, Гете та Максимовича. А найбільше подобалися йому українські думи: поет-учений пам'ятав не тільки тексти всіх дум, але й усі відомі їхні варіанти.

Найбільше мов серед українців знав **А.Ю. КРИМСЬКИЙ** – український вчений, письменник, перекладач. Коли його запитували, скільки мов він знає, відповідав: «Мабуть, шістдесят, а то й більше!» У дитячі роки він досконало вивчив німецьку, французьку та англійську мови. В юнацькі – добре оволодів грецькою, турецькою, італійською, давньоєврейською, санскритом. Мови вивчав до кінця життя, став ученим-орієнталістом світового рівня, спеціалістом з арабістики, тюркології та іраністики і лишив після себе понад тисячу наукових праць. Він перший доніс до українського читача безпосередньо з оригіналів східну поезію, зробив переклад цілої її антології IX-XV ст., додавши вступні наукові довідки.

Перебуваючи у Парижі, **МАРКО ВОВЧОК** заприятелювала із знаменитим французьким фантастом Жюлем Верном. Наслідком їхньої дружби було те, що Жюль Верн дав українській письменниці виключне право перекладу його творів на російську мову. Вона переклала 15 пригодницьких та науково-фантастичних романів Ж.Верна і сприяла популярності цього письменника в Росії.

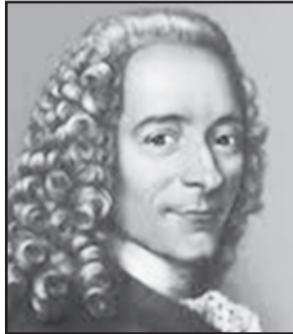

Г.С. СКОВОРОДА володів даром передчуття. Те, що він передбачив власну смерть, відомо багатьом, проте в історії залишився ще один неймовірний випадок. У 1770 році філософ три місяці жив у Києві у свого родича Іустина – начальника Китаївської пустині. Раптом під час прогулянки Подолом Сковорода відчув сильний трупний сморід. Наступного ж дня він всупереч проханням покинув Київ. Через два тижні в Києві почався мор і місто було зачинене.

Дізнайтеся про цікаві факти з життя відомих світових письменників, їх вислови про книгу та читання, улюблені цитати з прочитаних книг тощо.

Один з найвизначніших письменників Франції, історик, філософ, поет **ВОЛЬТЕР** написав книжку «Історія Карла XII», яку до кінця XIX ст. було перевидано понад 100 разів. Дві сторінки в ній присвячено Україні та її гетьманові Івану Мазепі. У своєму творі Вольтер писав про Україну: «Україна завжди прагнула свободи, але, оточена Москвою, Туреччиною і Польщею, все була примушена шукати собі протектора в одній з цих держав». Мазепу він описував так: «Це була відважна людина, далекоглядна, невтомна в праці, хоч і поважного віку».

Коли **О.С. ПУШКІН** лежав смертельно поранений після дуелі, лікар побачив, що залишилося йому жити лічені хвилини, запитав: «Може покликати друзів попрощатися?». Пушкін, а він лежав у своєму робочому кабінеті, обвів очима стелажі з книгами і промовив: «Прощайте, мої друзі!». За мить великого поета не стало.

У СВІТІ ЦІКАВОГО ПРО КНИГУ ТА ЧИТАННЯ

Умільці багатьох країн створили цілу низку мініатюрних книжок, але мікромініатюрна книжка "Кобзар", створена українським майстром М. Сядристим, – найменша у світі: її площа – 0,6 кв. мм. Це майже у 19 разів менше від найменшої японської книги. Сторінки настільки тонкі, що перегортати їх можна лише кінчиком загостреного волоска. Зшити книгу павутинкою, а обкладинка зроблена з пелюстки безсмертника.

Читання – пожива для розуму і душі. Але виявляється, це ще й свого роду ліки. Британські нейрофізіологи з університету Сассекса дійшли висновку, що жодне заняття не розслабляє людину так, як читання книг. Душевний стан учасників експерименту за 6 хв. прослуховування музики покращився на 61%, після чашечки кави – на 54%, прогулянка на природі допомогла на 42%, а відеогра чи фільм – всього на 21%. Найкращий результат показало читання – за ті ж 6 хвилин душевний тонус експериментальної групи зріс на 68%. Учений Девід Льюїс відзначив: «Головне, що захопившись змі-

стом книги, людина розслабляється і забуває про всі неприємні думки». Тож читаймо!

ВИСЛОВИ, АФОРИЗМИ ПРО КНИГИ ТА ЧИТАННЯ

«Читання гарних книг відкриває нам приховані в нашій власній душі думки»
Ш. П'єрмон

«Читаючи вперше гарну книгу, ми переживаємо те ж почуття, як при появі нового друга. Знову прочитати вже читану книгу – значить знову побачити старого друга»
Вольтер

Книги – кораблі думки, що мандрують по хвилях часу і бережливо несуть свій дорогий вантаж від покоління до покоління»
Ф. Бекон

«Шукайте людей, розмова з якими варта була б гарної книги; і книжок, читання яких варте було б розмови з філософами»
П. Буаст

«Люди перестають мислити, коли перестають читати»
Д. Дідро

«Любити читання – це обмінювати години нудьги, неминучі в житті, на години великої насолоди»
Ш. Монтеск'є

«Книги – це ріки, що напоюють моря»
Ярослав Мудрий

«Книги мають особливу чарівність; вони дають нам насолоду: вони розмовляють із нами, дають нам добрі поради, вони стають живими друзями для нас»
Ф. Петрарка

«Читання книги – це ніби розмова з найкращими людьми минулих віків»
Декарт

«Вчасно прочитана книга – це велике щастя. Вона здатна змінити життя так, як не змінить його найкращий друг чи наставник»
П. Павленко

«Книга є альфа і омега усякого знання, початок початків кожної науки»
С. Цвейг

«Хороша книга – це дарунок, заповіданий автором людському роду»
Д. Аддісон

«Дім, в якому немає книги, – неначе тіло без душі»
Ціцерон

Українська народна казка

ПРО БІДНОГО ПАРУБКА Й ЦАРІВНУ

От схотілося йому женитися. Він і каже своїй матінці:

– Підіть, матінко, та висватайте за мене царівну.

Пішла вона до царівни, розказала, чого прийшла, а царівна й каже:

– Як пошиє твій син такі черевички, щоб на мою ногу якраз прийшлись, то піду за нього заміж.

Пішла вона додому та й каже синові:

– Казала царівна, як ти пошиєш їй такі черевички, щоб на її ногу прийшлись, то піде за тебе заміж.

– Добре, – каже, – пошию.

Увечері вийшов у двір, перекинув з руки на руку перстень, – зараз і назбігалосся слуг. От він і каже їм:

– Щоб мені до ранку були черевички, золотом шиті, а сріблом підбиті, і щоб ті черевички якраз прийшлись царівні на ногу.

На другий день устає він, – уже черевички готові стоять. Взяла мати черевички і понесла царівні. Поміряла вона, – якраз на її ногу. От вона й каже:

– Скажи своєму синові, щоб він пошив мені за одну ніч сукню до вінця і щоб та сукня була не довга і не коротка, не тісна і не широка – щоб саме на мене прийшлась.

Приходить та жінка додому та й каже:

– Казала царівна, щоб ти пошив їй через ніч до вінця сукню і щоб та сукня була не довга і не коротка, не тісна і не широка – щоб вона саме тільки на неї прийшлась.

– Добре, – каже, – мамо, лягайте спати: все зроблю, що б вона мені не загадала.

Полягали спати, а він вийшов у двір, перекинув перстень з руки на руку, – зараз слуг найшло такого, що страх!

– Щоб мені, – каже, – до ранку була сукня із такої матерії, що світиться так, як сонце, і щоб та сукня саме прийшлась на царівну.

– Добре, все зробимо.

Ліг він спати.

На другий день устає й каже матері:

– Ну, йдіть, мамо, до царівни та й несіть сукню. Що вона ще скаже?

– Що ж я, – каже, – синку, понесу? Де ж та сукня?

Пішов він до столу, підняв хустку, – так у хаті й засяяло, неначе сонце зійшло.

– Ось, мамо, на столі сукня лежить під хусткою, – несіть царівні. Взяла вона сукню та й понесла. Приходить до царівни, а вона й питає:

– А що ти нам скажеш, жінко добра?

– Принесла, – каже, – вам сукню до вінця.

Як відкрила вона ту сукню – так у покоях і загорілось усе.

Наділа царівна її, стала перед дзеркалом, подивилась – аж підскачила: так зраділа, що така гарна зробилась. Пройшла вона раз по світлиці, пройшла вдруге – просто як сонечко: так від неї і сяє.

– Ну, – каже, – жінко добра, нехай він мені ще зробить міст від мого палацу аж до тієї церкви, де ми будемо вінчатися, щоб той міст був із срібла й золота. Як міст буде готовий, тоді підемо до вінця.

Приходить та жінка додому та й каже синові: – Казала царівна, щоб був міст від того палацу, де вона живе, до церкви. Казала, щоб той міст ти зробив із золота та срібла.

– Добре, – каже, – мамо, лягайте ж відпочивати.

Полягали ввечері спати, а він вийшов у двір, перекинув з руки на руку перстень, – такого слуг найшло, що й двір тісний став. Він і каже:

– Щоб мені до ранку був міст із срібла й золота від палацу царівниного до церкви, – я там буду вінчатися, – і щоб, як туди я буду з царівною їхати, з обох боків цвіли яблуньки, груші, вишні, черешні, а як назад буду їхати, то щоб усе співало.

– Добре, – кажуть, – до ранку все буде так, як ви хочете.

(далі буде)

Водоспад зупинився

Сотні й тисячі років з гуркотом падає з прямовисного урвища Ніагарський водоспад. І мало хто знає, що якимось він «зупинився» майже на 30 годин.

Вночі 29 березня 1848 року мешканці містечка Ніагара-Фолс прокинулися від незвичної тиші. Люди, які прибігли до Ніагари з факелами та ліхтарями, побачили, що на скелях немає води. А через добу водоспад знову ожив.

Виявляється, сильний вітер зрушив кригу на озері Ері й тисячі її тонн забили верхів'я річки Ніагари.

Чудова рослина

В усіх країнах відома рослина — бамбук. У нас із нього роблять вудлиця для риба-лок.

Бамбук — це дивовижна трава. Так, так. Саме трава, а не дерево. У себе на батьківщині вона росте дуже швидко. За добу збільшується до одного метра. А взагалі бамбук буває заввишки 40 метрів — як десятиповерховий будинок! З бамбука спо-

руджують хати й мости, виробляють тканини й папір, парасольки й ковдри, посуд і музичні інструменти. Отака це чудова рослина!

Микола КОРСЮК

Край берези при дорозі,
Де красується наш став,
Влаштувало панство-жабство
Небувалий ще тут бал.
Всюди шум і штовханина,
Бо на бал уся родина
Суне жаб'яча сюди,
Що аж місця не знайти, –
Ось і панство, і начальство
Все пузате, і мордате,
І пискате, і пихате,
Все у мундирах зухвальство
Виставляє на весь вид
Небуденний краєвид.
Будуть музика і танці,
Ще й незвичний карнавал,
Будуть танці, вигинанці
На весь жаб'ячий квартал.
Будуть бреньки-побрехеньки,
Добрії музичні дзвенки,
Блазні будуть, акробати,

Ще й умілці жартувати,
Ходитимуть над ставом
По канату всі разом,
Всюди ляси, вихляси
Та ще й мудрі баляндраси
І погляди дуже ласі.
Хто поскаче далі в млаці
Угадайте? Хто в цій казці
Появиться в смішній масці?
Буде жаба-диригент
Та ще син її – студент –
Гратиме на срібній скрипці,
Аж небеса стануть ближчі,
А сестра його на дудах
Мовитиме все при людях,
А їх батько бас-соліст
Розвеселить увесь ліс,
Аби товариство знало,
Що його вождем обрали.
Пішла б жабка танцювати,
Щоб рідню порадувати, –
Матір, батька і бабусю,

Ще й свою сестричку Люсю,
Що стоять на бережку, –
Сльозу ронять переважку,
Бо у доні, як зима,
Сталася біда така:
Ще й мороз пекти не вмів,
Як не стало чобітків, –
Арлекіни, креоліни,
Пантоміми, мандоліни!
Блазні, танці, перетанці
Розпочались ще уранці,
Ще й такі смішні міми, –
Як їй бути між своїми?
Отож жабеня в відчаю
Покинуло свою зграю,
Притулилось край беріз,
Захлинулося од сліз,
Що не має чобітків,
Щоб порадувати батьків.
Та коли, здавалось, всьому,
Відомому й знайомому,
Надійшов уже кінець,

Звідкись враз прибився швець,
На весь край знаний мудрець, –
Сміхотун і реготун,
Баламут, та не брехун, –
І мудрець, як горобець, –
Недарма говорять - швець.
Він побачив жабеня,
Пожалів те серденя
Й запитав, яка біда?
Як почув, так зрозумів, –
І подався враз домів,
Чобітки йому скроїв,
І скроїв, і пошив,
Швидко хату полишив
На увесь сусідський див,
Жабеня щоб чобітки
Взуло швидко залюбки
І на бал, на карнавал,
Не влягло, і весь загал
Своїм танцем і підтанцем
Здивувало всіх обранців,
Новоселів, новобранців,
Аби весь люд, цей набрід,
Знав про весь жаб'ячий рід.

НАПРОВЕСНІ – БАЛ

ЧЕТВЕРТИЙ ЧЕМПІОНАТ СВІТУ З ФУТБОЛУ СЕРЕД ДІАСПОРНИХ КОМАНД У ТЕРНОПОЛІ

Вже стало доброю традицією щороку проводити в Тернополі чемпіонат світу з футболу серед українських діаспорних команд.

Цього року чемпіонат відбувся з 3 по 7 червня за ініціативи Міжнародного об'єднання громадських організацій «Четверта хвиля», з підтримкою представників Національного олімпійського комітету та Міністерства молоді та спорту України.

За перехідний кубок змагалися українці з Іспанії, Польщі, Білорусі, Тернополя, тогорічні переможці з Румунії, і дебютували українці з Угорщини.

Відкриття четвертого Чемпіонату світу з футболу серед українських діаспорних команд відбулося на центральному стадіоні Тернополя 4 червня.

Впродовж трьох днів матчі також відбувались на футбольному полі педагогічного університету та стадіоні Тернопільської ДЮСШ, що в парку Топільче.

Збірну Марамороської філії СУР представляли футболісти: Василь Пасинчук, Іван Даніел Добра, Михайло Брензанік, Руслан Брензанік, Денис Александру, Іван Анішоряк, Василь Павло Фетько, Ілля Дорін Ціфрак, Михайло Цудік, Бріанн Роналд Лемак, Крістіан Алекс Гереш, Дмитро Руснак, Алін Курак, Адріан Василь Копощук, Даніел Іван Кващук, Юра Проданюк, Дмитро Себастьян Андраш, Василь Кут.

4 червня на міському стадіоні відбулося урочисте відкриття, після чого збірна Марамороської філії СУР разом з збірною Білорусі розпочали четвертий турнір.

5 червня збірна Марамороської філії СУР зустріла збірна Ветеран-Креаторбуд, після чого відбувся чвертьфінал та півфінал, а в суботу, 6 червня, відбувся фінал.

Перемогла і стала цьогорічним чемпіоном команда українців з Угорщини, а друге місце зайняла команда Марамороської філії Союзу українців Румунії.

Після фінального матчу відбулося нагородження команди-переможниці, кращих футболістів та урочисте закриття змагань.

Переможці отримали кубок, а фіналісти та команди-учасниці були відзначені грамотами, медалями та подарунками.

Треба згадати, що попередній, Третій чемпіонат світу серед українських діаспорних команд з футболу відбувся з 28 липня по 1 серпня 2014 року теж у місті Тернополі, де у результаті чесної та безкомпромісної боротьби першість вибороли футболісти Марамороської філії СУР.

Микола Мирослав ПЕТІ
РЕЦЬКИЙ

НА ПОТАНУ АБО 50 РОКІВ

50 років тому, це значить 1965 р., у Сереті закінчили ліцей три класи: XI А, XI В, XI С.

Випускники зустрілися після 15 та 30 років від закінчення ліцею, а цього року, 13 червня, зустрілися після 50 років.

Зустріч здійснилася завдяки бувшим учням, а саме Василю Савчуку, Клаудії Пережук та Октавіану Урічеку.

І так у восьмій годині ранку я приїхав автобусом до Серету і куди, думаєте, пішов відразу? До «Чуркача»! Що таке Чуркач?

Це одне маленьке джерельце з холодною водою, що витікає із залізної цівки. Чому саме туди? А тому, що коли я був учнем Серетського ліцею, у великій перерві (10⁵⁰-11¹⁰) ті, що курили, бігли туди «бехкати» цигарки. Я не був з тих, що «бехкали» тютюн, але кортіло побачити як інші це роблять.

Після цього схотів побачити гуртожитки. В однім нині «Музей історії», в іншому ресторан.

О дев'ятій годині почали сходитися учасники події, а коло десятої у церкві, що біля бувшого ліцею, відбувся «TE DEUM». Згадали викладачів та бувших учнів, які відійшли у вічність, а для живих просили бога, щоби дав їм здоров'я. Після цього бувші учні заходили у класи, де вони училися чотири роки, та посідали за парти.

На жаль, з викладачів наших за кафедру сіли тільки Георгіе Макаріє (викладач румунської мови), Вероніка Майдан (викладачка української мови) і Марін Салагуб (викладач фізкультури), які читали каталоги.

Зазначу, що в 1964 р. тут був останній випуск українського відділення. Ті що

закінчили ліцей 1905 р., вивчали українську мову, як предмет, тільки три роки, бо у навчальному році 1964-1965, українська мова була викреслена з програми, а зробилося це «демократично». На початку цього навчального року до нашого класу XI С увійшли якісь пани у шкірянках та всі учні, які вивчали українську мову (я думаю, що нас було десять, інші були з X А та X В), були вишиковані і хтось із них грізно запитав: ви ще хочете вивчати українську мову?

Не пам'ятаю, що ми там сказали, але українську мову викреслили. Я думаю, що у ті часи не було відважних людей, які могли би сказати так: ті що почали вивчати українську мову, нехай закінчать вивчати її до XI-го класу...

Я ходив вулицями міста Серету, і скажу, що тільки десь-не-десь перехожі говорили по-українськи!

А тому 50 років було навпаки...

Зроблю кілька підсумків про тих, що брали участь на зустрічі.

Бувший XI А закінчили 23 учні, 9 були присутні, 5 померло.

Бувший XI В закінчили 35 учнів, 18 було на зустрічі, 7 померло.

Бувший XI С закінчили 27 учнів, 14 приїхало, 7 померло.

Значить бракувало 25 випускників, одні за границею, одні хворі, а інші не відгукнулися. Скажу так: якщо одні не хотіли брати участь хоч раз, будучи здоровими та ще й мешкають коло Серету, тоді щось сталося з ними!

Далі було так: кожен розказував про свій шлях за ці 50 років.

Всі закінчили різні школи і стали: асистентами, економістами, викладачами, інженерами, лікарями, електромеханіками тощо.

Кожний сказав, що у Серетському ліцеї «робилася серйозна книжка». Викладачі вимагали, щоб учні багато вчилися. Всі казали, що мають емоції!

Ось кілька прикладів.

Інж. Йон Аріней: «Час був і залишається жорстоким. Переходить, але не без наслідків, одні добрі, але багато разів їх не бачать, а

одні не дуже добрі. Але хто може зупинити час? Все є проблеском світла в морі темноти!»

Економіст Йон Банческу: «Я не знаю як інші, але коли заходжу в школу, стаю учнем».

Викладачка Стефанія-Корнелія Пензаріу, розповіла коротко історію Серетського ліцею.

Ще раз хочу подякувати Василю Саучуку, Клаудії Пережук та Октавіану Урічеку.

Наступна зустріч через два роки, друга субота червня.

Микола КУРИЛЮК,
випускник 1965 р.

Фото автора

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:

E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК

UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – Тереза ШЕНДРОУ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОУ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România